בראשונה פרק שני יומא

והרי איברים ופדרים. לא גרסינן לכוליה הך גירסא דאיברים ודתרומת הדשן הכא דהא (א) מנינן להו לגבי פלוגתייהו דרב ולוי בעבודה שלא מחריה עבודה ואגב שיטפא דריהטא דגירסא דלעיל דלישנא קמא דרבי זירא הדר וגרסינהו בלישנא בתרא. וה"ג יש לך עבודה שיש אחריה עבודה ופסולה כגון אלא אי איתמר כו'. **הואיל ועבודה תמה.** דשליט ליה סידור: **למימרא דעבודה תמה בעי פיים כו' עד משום מעשה שהיה לא גרסינן: אף אנן נמי תנינא.** דסידור גזירין עבודה תמה היא כדרבי יוחנן ולא כרב ולוי דלא מנו לה בעבודה שזר חייב עליה משום דיש אחריה סידור איברים: **ואילו זמן שני גזירין לא קתני.** אלמא עבודת לילה היא והוא גמר סידור מערכה וסידור האיברים שהוא עבודת יום תחילת עבודה אחרת היא ולא גמר סידור המערכה היא:

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה. הוא הסגן: **צאו וראו.** על המומה או על הגג: **זמן השחיטה.** שחיטת התמיד. כלומר אם האיר המזרח שהשחיטה פסולה בלילה כדכתיב (ויקרא יט) זבחכם: **הרואה.** זה שעלה לגג: **ברקאי.** לשון זוהר כמו למען (ב) (היות) לה ברק (ומזקאל כא) האילו ברקיש (תהלים עז): **עד שהוא נחכרון.** עד שנראה הזוהר עד חכרון: **והוא אמר להן הן.** מפרש בגמרא (ג): **למה הוצרכו לכך.** לעלות לגג ולראות: **עלה מאור הלבנה.** לאמת מואר הלבנה סמוך לשחרית: **ודימו.** ומשבו: **והוליאוהו לבית השריפה.** כשהכינו שנשחט בלילה: **הוריד כ"ג כו'.** מפרש לה בגמ' (ד): **מיסך רגליו.** נקבים הגדולים. ולשון מיסך כמו אילן המיסך על הארץ (זיר דף נד:) לפי שהגריך לנקבים גדולים כורע על ברכיו (ה) ומכסה גופו את רגליו וכן בשמואל כתיב (שמואל ב כד) ושם מערה ויכא שאול להסך את רגליו: **קידוש ידיים ורגליים.** מן הכיור:

והרי [א] אברים ופדרים סוף עבודה דיממא היא והרי תרומת הדשן תחילת עבודה דיממא היא דא"ר יוחנן (ב)קדש ידיו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שכבר קדש מתחלת עבודה אלא קשיא אלא אי אתמר הכי אתמר (ג)א"ר אסי א"ר יוחנן זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא מתקיף לה רבא אלא מעתה תבעי פיים ולא בעיא פיים והתניא (ד)מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור שני גזירי עצים ה"ק יפייסו לה בפני עצמה (ה)כדאמרינן למימרא דעבודה תמה וזר חייב עליה מיתה בעיא פיים אין זר חייב עליה מיתה לא בעיא פיים והרי שחיטה שאני שחיטה דתחילת עבודה דיממא היא [ו] למימרא דעבודה תמה בעי פיים עבודה שיש אחריה עבודה לא בעי פיים והרי אברים ופדרים סוף עבודה דיממא היא הרי תרומת הדשן משום מעשה שהיה אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי אף אנן נמי תנינא אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה ואילו זמן סידור גזירי עצים לא קתני הך דלית לה תקנתא קתני הך דאית לה תקנתא לא קתני:

הדרן עלך בראשונה

אמר (ו)להם הממונה (ז)צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע (א)הרואה אומר ברקאי (ב)מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה הורידו כ"ג לבית הטבילה זה הכלל היה במקדש (ג)כל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים:

גמ'

שהיא עבודת יום כו' כדלעיל אלא שהש"ס מתרץ לדקדק יותר במילתיה דרבא למימרא דעבודה תמה בעיא פיים ואף אנן נמי תנינא דקא מסייע למילתיה דרבי יוחנן וכיון דלהי ליה לסייעתא תו לא מתוקמא מילתיה דרבי יוחנן מכח קשיא דרבא להכי ל"ל אלא אי איתמר הכי איתמר כדלעיל לפי שהיא עבודת יום והשתא לא מצי למיפרך יפיסו לה בפני עצמה דטובא איכא עבודת יום שאין מפיסין לה בפני עצמה וא"ת ה"ג איכא ניסוך היין והמים שהן עבודות תמות ואין מפיסין להן בפני עצמן י"ל כיון דיש אחריהן כמה עבודות בו ביום אין מפיסין להו בפני עצמם אבל סידור שני גזירין אין אחריהן עבודה עוד כל אותה הלילה ולהכי הוה לן למימר דמשיגא כולי האי להפיס עליה בפני עצמה ופריך והרי איברים ופדרים סו' ומשני סוף עבודה דיממא היא ואין עוד עבודה אחריה בו ביום ולהכי מפיסין לה בפני עצמה לפי דבפיים דשחרית היו מפיסין נמי אתמידי תמיד של בין הערבים והנך איברים אין אחריהם עבודה כל אותו היום ופריך והרי שחיטה דמפיס לה בפני עצמה דעיקר הפיים הוה [מי] שותא ושאר אחוי הכהנים נמסכין עמו אגב גרגא דידיה:

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה צאו וראו כו'. (ו)שנאמר וישכם אברהם בבקר. כפ"ק דפסחים (דף ד. וסס) פריך ומיבדוק מנפרא מי לא תניא כל היום כשר למילה אלא שהזריזין מקדימין ושכם אברהם וגו' ותימה היכי גמר מהכא דאין זריזין מקדימין מאורתא דלמא מה שאברהם לא עמד בגילה משום דת"מ לא יצא ידידי בגילה כדאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף צא.) וי"ל דמש"ה לא היה אברהם נמנע מלהכשיר בגילה כיון דשלומי מצוה אינן ניזוקין מיהו קשה דהיא גופה דלא יצא ידידי בגילה מוישכם אברהם בבקר יליף התם ועוד קשיא כיון דשלומי מצוה אינן ניזוקין למה נמנע מלהכשיר בגילה מתוך דת"ח אל יצא ידידי וי"ל דתרי וישכם כתיבי חד בעקידה וחד כשהתפלל על סדום והכא מייתי קרא דעקידה הלכך פריך שפיר מינה בפסחים דאי זריזין מקדימין למצות מאורתא א"כ אברהם נמי לקדוש באורתא שהרי לא היה יכא כלום חדא דשלומי מצוה אינן ניזוקין ועוד דשני נעריו עמו הוו וכפרק גיד הנשה (שם) מייתי קרא דסדום דהתם ידידי הוה שלא ירצו במפלתה של סדום כדאשכחן באשתו של לוט ולא הוה נמי שליח מצוה כי לא היה חפץ הקב"ה שיעשה בעדם רעה ותפלה:

אלא

מסורת הש"ס

א) [לעיל מ: ע"ש וש"נ], ב) [לעיל כד:], ג) [לעיל כב. מז:], ד) אלא. רש"ל, ה) לעיל מ: מנחות ק., ו) [עי' תוס' מנחות ק. ד"ה אמר להם ותוס' לעיל טו: ד"ה אמר ותוס' סוטה מב. ד"ה קנן], ז) [מנחות ק. אימא מתמיה], ח) זבחים כ:, ט) [נ"ל היה], י) [ע"כ], כ) [לקמן כט.], ל) [שיין לעמוד כ].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והרי איברים כו' הדשן הכא דהא אוקמינן להו לגבי פלוגתיה דלכו: (ב) רש"י ד"ה מיסך רגליו כו' סוגיא על גרסי מכסה את גופו ואת רגליו:

הגהות הגר"א

[א] גב' (והרי אברים כו' עד אלא קשיא) תא"מ (וכן מתקו רש"י): [ב] שם (למימרא דעבודה תמה בעיא כו' עד מעשה שהיה) תא"מ (וכן מתקו רש"י):

מוסף רש"י

אם הגיע זמן השחיטה. אם האיר היום לשחוט את התמיד (מנחות ק:). **ברקאי.** האיר היום, כמו (תהלים לז) האילו ברקיו תבל (שם). מתיא בן שמואל. היה מתוה על כן, כדאמר בשקלים (ז:) שהיה מתוה על הסיפות, והיינו פיטום שמפיסין בשפאיר היום מי שותן ומי זורק, וכשהוא שואל אם הגיע זמן שחיטה אמר לאותו שעל הגג אמור אם האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן אומר לו הן, ובתלמוד ירושלמי נמצא שלפיכך היה אומר עד שבחברון ביום הכפורים כדי להזכיר ישני חברון (שם ושם מחתיא בן שמואל). **ולמה הוצרכו לכך.** לעלות לגג ולראות אם האיר היום (שם). **ודימו.** סבורים היו (שם). **והוציאוהו לבית השריפה.** שפעל היה לפי שנשחט בלילה, דכתיב ביום זבחכם, ביום נעי לשנות (שם). **כל המיסך את רגליו.** נדוליס, שהלך לבית הכסא (שם).

תוס' ישנים

פ"ג אמר להם הממונה. פירש בקונטרס גם כאן הממונה הוא הסגן ואינו נראה דפירשתי לעיל אלא אדם אחר היה שהיה ממונה על כך: מתיא בן שמואל אומר כאיר. פירש"י בחגיגה פרק שני הלחם (דף ק.) שהוא היה ממונה על הסיפות והיה אומר כן בגין המקדש ואמנם כן הוא שממונה עליהם היה כדמשמע בתמכת שקלים (דף ז.) דקרי ליה ממונה על הסיפות והיה אומר כן בגין המקדש וכן בגמרא דקאמר מתיא בן שמואל על הסיפות וה"ר יכ"ן דאיתי שפי' מתיא בן שמואל אומר הכי אומר הראה לרבי דהא מסקמא אותו שהיה ממונה על הסיפות הוא שעומד אחרעא ואומר להם אלו ואלו כו' ות"ל תפשטו הא דמיגיגיא לן בגמרא מי אומר האיר פני מזרח לי דקאי אחרעא לי דקאי אחרעא ותפשטו הכיינו דקאי אחרעא וכגמרא בכריתות ה"ג מתיא בן שמואל (אומר) הממונה על הסיפות אומר כו' דהוא בעצמו היה ממונה על הסיפות כדפרי' ושוב למה הוצרך ממונה על הסיפות במילתיה דמתיא בן שמואל יותר מכשאר דברי התנאים אלא ש"מ כדפר' וגם רבינו מאיר מוותיה גרס:

עין משפט נר מצוה

א א מר' פ"ח מהלכות תמידין הלכה כ סמג עשין קכ:
ב ב מר' פ"ה מהלכות כלי המקדש הלכה [ג] ה:

רבינו חננאל

ולא והרי אברים ופדרים שיש אחריה עבודה. דלרבנן צריך להתזירן למערכה גדולה, ולר' מאיר עביד לה מערכה בפני עצמה. ודחי סוף עבודה דיממא היא, והרי תרומת הדשן שיש אחריה הוצאה חוץ למחנה וסידור המערכה. ופרקינן תחילת עבודה דיממא היא. כר' יוחנן דאמר קדש ידיו לתרומת הדשן, למחר אין צריך לקדש שכבר קדש מתחילת עבודה. וקשיא לן ואמאי לא רחי הכי אימא שכבר קדש מתחילה לעבודה **(ב)** הנה (ו)עבודת לילה ופסולה בזר. אלא העלה בקשיא, ופרקינן משום דבתחילה הפרק נדחה זו השיגויא וא' איבעית אימא לעולם תחלת עבודת יום הוא ואמאי לא תקינו לה פיים. מעיקרא סבור כיון דאיכא אונס שינה לא אחו. כיון דחזו דאתו ואתו נמי לסכנה תקינו לה פיסא. ותרינצא לר' יוחנן הכי, זר שסידר שני גזירין חייב הואיל ועבודה תמה היא. אי הכי תיבעי פיים בפני עצמה. ופרקינן האי כבר שגינן לה כדאמרינן בתחלת הפרק כיון דתקינו פרוק נדחה מן הדשן לא הוו אתו, שהיה כבד עליהן להניח השינה ולעמוד. דהוו אמרי מי יימר דמיתרמי לי, הדר תקינו מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור המערכה ובשני גזירין, כלומר הוסיפו אילו העבודות כדי שיבואו למימרא דעבודה תמה בעיא פיים כו'. כענין הראשון.

הדרן עלך בראשונה כל מי (שחיה) (שרוצה). אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה כו'.

ו) תוס' ל"ל ופעמים לילה היא ופסולה מזר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com